

Vier senioren van Lyceum Ypenburg, over 'droppies' en 'wijs-grijze' adviezen

Van links naar rechts: Ido Roeleven (80), Hans Koeton (69), Kees Booij (72) en André Bovée (68)

Ido: 'Ik zat achter in de klas, observeerde een leraar met zijn brugklas. Aan het eind van de les komt zo'n 'droppie' van 12 jaar naar me toe en zegt: Meneer u bent toch opperleraar? Een mevrouw waarvan ik les krijg, daar gaat het niet zo goed mee. Misschien moet u eens gaan kijken. Drie minuten later loopt een jongen uit dezelfde klas naar mij toe en zegt: Meneer, ik heb even gekeken, die mevrouw waar zij het met u over had, die zit nu in haar lokaal. U kunt gerust langslopen.'

In januari 2020 spraken we met vier van de senioren van Lyceum Ypenburg: Ido Roeleven (80, coach), Kees Booij (72, docent scheikunde), Hans Koeton (69, docent Nederlands), André Bovée (68, docent wiskunde). Senioren brengen evenwicht in het jonge team van Lyceum Ypenburg. Wie zijn ze en wat drijft ze?

Ido, in zijn vrije tijd jazzmusicus, werkte zijn hele arbeidzame leven in het onderwijs, de langste tijd als directeur van Westhage, een Haagse vmbo-school. Op Lyceum Ypenburg begeleidt hij als bosser docenten, op verzoek van afdelingsleiders of op hun eigen verzoek. 'Ik heb er zo'n plezier in, ik ga door tot ik erbij neerval.'

Kees maakte al vroeg in zijn carrière de overstap van docent naar het schoolmanagement. De laatste jaren was hij rector van het Veurs Lyceum. Op Lyceum Ypenburg werkt hij als docent scheikunde, leider van de sectie. 'Van sommige leerlingen zie je meteen: die kan een geweldige docent worden.'

Hans begon zijn onderwijs carrière 'pas' in 2006. Daarvoor was hij zelfstandig ondernemer in de textielbranche. Hans werkt sinds 2008 op Lyceum Ypenburg als docent Nederlands waar hij lesgeeft in de bovenbouw van havo-vwo. 'In dit gezelschap senioren ben ik een 'broekie'. Ik moet dan ook meneer Ido zeggen.'

André werkte het grootste deel van zijn leven op een vo-school in Hellevoetsluis. Toen hij 66 werd moest hij daar weg. Al snel vond hij via 'Meesterbaan' een baan als docent wiskunde op Lyceum Ypenburg. 'Gepensioneerden hebben het te druk, want ze hebben niks te doen.'

Waarom zo lang doorwerken?

Kees: 'Hoewel ik heb genoten van het rectoraat miste ik steeds het lesgeven. Als rector dacht ik: dit moet beter, dat niet vergeten, die nog spreken, dat stuk nog schrijven, steeds onder druk. Nu werk ik op een heel andere manier. Tot mijn buitengewone genoeg. Ik heb de ruimte en de tijd en kan daardoor kwaliteit leveren. Ik doe er echt toe, leerlingen zijn blij met wat ik voor ze kan betekenen. Eigenlijk maak ik de cirkel in mijn leven mooi af: begonnen als docent, eindigend als docent. Ik vind het zalig!'

Hans: 'Mijn ondernemersbaan vergde te veel van mij en van mijn gezin. Heel hard werken, te weinig resultaat. In de voetbalkantine van Quick vroeg een vriend me: Waarom kom je niet bij ons op het Dalton werken? Je hebt toch Nederlands gestudeerd? Binnen een week had ik een gesprek met de rector. De dag daarop was ik docent. Ik koos in 2008 voor Lyceum Ypenburg. Het gebouw trok me aan: licht, open. Je hebt niet het gevoel dat je opgesloten zit. Je komt een modern gebouw binnen, een verademing. Thuiszitten is niks voor mij, ramen zemen, golfen, Netflix kijken. Ik geniet van mijn leerlingen. Aan het eind van de zomervakantie ben ik altijd blij dat ik weer aan de slag kan. Maar als mijn vrouw over een paar jaar met pensioen gaat stop ik ook. Dan gaan we samen genieten van onze vrije tijd.'

André: 'In Hellevoetsluis had ik het erg naar mijn zin. Ik wilde nog helemaal niet stoppen met lesgeven. Maar het beleid van het bestuur was: docenten kunnen niet blijven zodra ze hun pensioen ontvangen. Het was wel wat bitter om te horen dat ik weg moest. Ik vind lesgeven leuk, het gaat me goed af en het is financieel aantrekkelijk. Ik wilde niet buiten de maatschappij komen te staan. Dus ben ik meteen gaan solliciteren en vond ik in 2017 op Lyceum Ypenburg mijn nieuwe baan: 18-20 uur wiskunde in de bovenbouw. In 2021 sta ik 50 jaar voor de klas. Ik ga ervan uit dat ik dat ga halen.'

Ido: 'Ik ging op mijn 61ste met de vut. Dat is dus al bijna 20 jaar geleden. Ik had helemaal geen zin om te stoppen. Na mijn vut werkte ik voor de Kamer van Koophandel en leidde ik acht jaar het project Samenwerking onderwijs en Bedrijfsleven.

In 2011 werd ik op Lyceum Ypenburg gevraagd om het muziekonderwijs op poten te zetten. Vervolgens werd ik hier 'bosser', oftewel begeleider op school. Ik coachte studenten van de lerarenopleiding. Al gauw werd mijn opdracht verbreed. Ik help jonge, nog niet-ervaren leraren de kneepjes van het vak ontdekken. Ook leraren die soms al vier of vijf jaar werken komen bij me voor advies: 'Die 4-havo-klas, ik kan er geen chocola van maken'. Ik kick erop dat ik tien ideeën mee kan geven en dat de docent zegt: verrekt, dat ga ik uitproberen. En dat sommige dan werken! Dit jaar word ik 80. Wat is er mooier om je carrière af te sluiten als opperleraar? Het is een ere naam. Kees: Een geuzennaam.'

Begeleiding van docenten

Lyceum Ypenburg maakt serieus werk van de begeleiding van studenten, nieuwe leraren en collega's. De school steekt veel tijd en energie in de 'opleidingschool'. Een aanmerkelijk deel van het curriculum van studenten van de lerarenopleidingen wordt verzorgd door de school. Vakdocenten en bosser spelen daarin een belangrijke rol.

Kees: 'We bemoeiden ons vroeger helemaal niet met de opleiding van onze aanstaande collega's. Nu gelukkig wel.'

Toen Hans in 2006 aan zijn onderwijs carrière begon werd tegen hem gezegd: 'Je was hier zelf leerling, ga maar gewoon voor de klas staan, dat kan jij wel.'

Hans: 'Iedereen was hartstikke aardig tegen me, maar ik zou heel blij geweest zijn wanneer iemand als Ido me zou hebben begeleid. Een klas vol en ik zo onzeker. 30 van die haaien die proberen je het leven zuur te maken. Op een gegeven moment kom je erachter: als het ik het zo en zo doe dan lukt het. En plotseling vind je het lesgeven zó leuk.'

Leerlingen vroeger en nu

André: 'Het grootste verschil zie ik als ik mijn middelbareschooltijd vergelijk met de tijd waarin ik zelf voor de klas sta. Tot de zestiger jaren van de vorige eeuw was er een grote afstand tussen leerlingen en docenten. Docenten en schoolleiding waren veel strenger, je kon voor een kleine overtreding van de regels pardoos van school worden gestuurd. Dat veranderde in de jaren 70. Studentenopstanden, stakingen op middelbare scholen, inspraak. Er werd voor het eerst naar leerlingen geluisterd. Dat proces heeft zich in de volgende decennia voortgezet. Van die erfenis uit de zeventiger jaren plukken we nu nog de vruchten. In zijn algemeenheid zijn leerlingen opener geworden.'

Hans: 'Door mijn beperkte ervaring kan ik de houding van de leerlingen natuurlijk niet goed vergelijken, maar ook ik vind dat de kinderen opener zijn. Als ik terugdenk aan mijn docenten vroeger ben ik zelf ook opener. Ik communiceer veel met leerlingen via de mail. Zowel met de hele klas als met individuele leerlingen. Ik vraag ze: Stuur me een mailtje, als je iets niet snapt en het niet in de klas durft te vragen. Onder al mijn mailtjes staan mijn e-mailadressen, mijn telefoonnummers en mijn woonadres. Ik heb daar nooit narigheid mee gekregen.'

Kees: 'Leerlingen zijn een afspiegeling van de veranderende maatschappij. Ik vind ze meer open, ze zien je veel meer als mens. Vroeger werd ik alleen gezien als docent, op afstand.'

Ido: 'De afstand tussen leraar en leerling is op de mavo altijd kleiner geweest dan op havo-vwo. Lyceum Ypenburg is voor leerlingen en docenten een plezierige omgeving. Relaxed. Leerlingen groeten je op de gang: 'Dag, meneer.'

Kees: 'Vooral havo-ers letten goed op: 'Hé meneer, bent u naar de kapper geweest?'

Ido: 'Dat 'droppie' uit de brugklas is natuurlijk een prachtig voorbeeld van de gegroeide openheid.' Maar voegt Ido er kritisch aan toe: De lol in het onderwijs wordt bedreigd door de dwang van toetsen. Te vaak hoor ik: 'Let op, dit komt in de toets.' Door de normjaartaak gaan we uurtjes tellen: 'Heb ik mijn taak al volbracht?' Toetsen en normjaartaak komen te veel in plaats van gewoon-met-plezier-je-werk-doen.'

Wijs-Grijs geeft adviezen

Ido: 'Onderwijs bestaat nu veel te veel uit beheersen, veel te weinig uit stimuleren. Mijn advies: begin met de inspectie, neem die op de schop. Inspecteurs moeten met ons over onderwijskundige vragen in gesprek. Nu komen ze langs om cijfertjes te controleren, om dossiers te checken. Dat doodt de initiatieven van leraren. Geef leraren complimenten in plaats van controles. 95% van de leraren werkt zich het schompes. En de resterende 5% heb je overal, bij overheden, bij het bedrijfsleven. Voor die 5% moeten we geen normjaartaak inrichten voor iedereen, die 5% moet je gewoon aanspreken.'

Ido: 'Het lerarentekort in het basisonderwijs kunnen we oplossen door de kleuterweek (KLOS) opnieuw te starten. Het mes snijdt aan twee kanten: Heel veel meisjes met een mavo-opleiding zullen kiezen voor deze driejarige mbo-opleiding. En meer jongens gaan naar de pabo.'

Kees: 'Na de samenvoeging van het kleuter- en lager onderwijs in 1984 feminiseerde het onderwijs. Jongens haakten massaal af. Werken met 4, 5-jarigen schrikt ze af.'

André: 'Wij senioren lossen het lerarentekort niet op door ook na ons 66ste te werken. Mijn bijdrage aan de bestrijding van het tekort is een druppel op de gloeiende plaat.'

Kees: 'De werkdruk baart mij veel zorgen, meer dan zorgen over salariering. Zo weinig mensen hebben een volle baan. Velen vinden een fulltime aanstelling te zwaar. Dat komt door het aantal lessen dat zij moeten geven: 25 per week. En door het idiote aantal uren dat we per jaar van OCW moeten verzorgen: 1.040 uur. We moeten naar 800 uur. Dat kan. Kijk naar Finland, een van de best presterende landen. Daar geven ze 800 uur per jaar. Wat er in Nederland moet gebeuren? In de programma's van alle vakken schrappen we 20%. Docenten geven 20% minder lessen, dus het worden er circa 21. Groot voordeel: de werkdruk neemt significant af. De lesdagen voor de leerlingen worden korter, je bent af van de zeer improductieve late namiddag lessen. Het lerarenberoep wordt veel interessanter en het kost het Rijk geen cent.'

André: 'Het aantal uren wiskunde is in 2.000 verlaagd van 5 naar 3 uur per week. Toen dachten ze dat zelfstandig werken in het studiehuis het dreigende kwaliteitsverlies zou voorkomen. Ik heb me daar nooit gelukkig mee gevoeld.'

Hans: 'Vooral in deze tijd met enorme werkdruk moeten we de hardwerkende docenten erkenning geven. Jong en oud, iedereen heeft behoefte aan een schouderklopje.'